

УДК 341.76:316.42(477)

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.14>

О. П. Децик

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНА ОСОБЛИВІСТЬ СФЕРИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

На основі аналізу сучасного стану розвитку інституційного середовища публічної дипломатії в статті доведено, що узгодженість інтересів і дій суб'єктів публічної дипломатії є головним фактором забезпечення якості результатів проекту, що обумовлює практичну доцільність виявлення характеру їх взаємодії.

Зазначається, що в Україні є щонайменше три міністерства, які займаються питаннями публічної дипломатії: Міністерство закордонних справ, Міністерство інформаційної політики та Міністерство культури. Окрім того велика кількість зацікавлених установ бере участь у реалізації плану дій і проектів публічної дипломатії: Міністерство закордонних справ, Міністерство інфраструктури, Міністерство економічного розвитку і торгівлі, Міністерство молоді та спорту, Міністерство культури, Міністерство оборони, Національне агентство України з питань державної служби, Державна прикордонна служба, Український інститут книги, Державне агентство України з питань кіно, Державне підприємство «Український державний центр міжнародної освіти», Національний інформаційний центр академічної мобільності, Національна суспільна телерадіокомпанія України та інші зацікавлені центральні органи виконавчої влади й суб'єкти публічної дипломатії. Міністерство інформаційної політики є координатором бек-офісу, технічним організатором різних заходів. З метою реалізації й узгодження плану дій у структурі Міністерства інформаційної політики на 2017 рік було створено сектор стратегічних комунікацій. Тоді як на практиці роль, функції й повноваження кожного міністерства в здійсненні плану дій не повністю розмежовані й часто дублюються.

Наголошується, що активними та впливовими недержавними зацікавленими сторонами публічної дипломатії в Україні є Міжнародний інститут освіти, культури та діаспори Національного університету «Львівська політехніка»; Всесвітній конгрес українців; Громадська організація «Київський центр публічної дипломатії»; Міжнародна громадська організація Global Ukraine та інші.

Обґрунтовано, що інституційна взаємодія суб'єктів публічної дипломатії об'єктивно обумовлена наявністю національного інтересу, що вимагає створення державних інституційних умов для діяльності суб'єктів задля її задоволення шляхом формування певних інститутів, покликаних регулювати «правила гри» для всіх суб'єктів. На думку авторки, одним із таких інститутів повинен бути державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії. Визначено, що державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії – це особливий режим, приведений до детальних процедур і закріплений у нормативно-правових актах як стандартний порядок дій суб'єктів публічної дипломатії, які різняться інституційним характером. Домінантною рисою державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії є інституційна взаємодія, специфіка якої пов'язана зі специфікою інституціональних форм, а також зі специфікою інституційних функцій.

Доведено, що проведення режимних заходів має здійснюватися спеціальним інститутом через систему функцій.

Ключові слова: публічна дипломатія, суб'єкти, інститути, інституційне середовище, інституційна взаємодія, механізм координації.

Постановка проблеми. Сфера публічної дипломатії в Україні перебуває на стадії активного формування, відбува-

ється процес її інституалізації: Міністерство закордонних справ України з 2016 р. забезпечує становлення нового виміру діяльності – публічної й культурної дипломатії. Створено профільний підрозділ –

Управління публічної дипломатії з відділом культурної дипломатії, який у своїй роботі активно застосовує новаторські підходи й креативні рішення для просування української культури за кордоном, а також залучає до співпраці різні сегменти культурної сфери держави; у структурі Міністерства інформаційної політики у 2017 р. створено сектор зі стратегічних комунікацій; ухвалений новий Порядок використання бюджетних коштів у контексті публічної й культурної дипломатії (Постанова КМУ від 22 березня 2017 р. № 165), що суттєво розширило можливості МЗС, закордонних дипустанов і новостворюваного Українського інституту; Указом Президента України від 20 липня 2016 р. № 303/216 внесено зміни в регламент заходів щодо вдосконалення координації діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин; Розпорядженням КМУ від 21 червня 2017 р. № 430-р утворено Державну установу «Український інститут» у сфері управління МЗС України для виконання таких завдань, як презентація й просування іміджу України у світі, сприяння міжнародним обмінам й інтеграції України у світовий культурний простір, популяризація української мови й культурного продукту за кордоном, поширення інформації про науковий, освітній і туристичний потенціал нашої держави тощо.

Проте сучасний розвиток у сфері міжнародних відносин вимагає набагато складніших комунікаційно-координаційних механізмів успішної реалізації зовнішньої політики через публічну дипломатію з метою посідання державою гідного місця на світовій арені. Посилення державної політики просування інтересів України у світі, розвиток культурної дипломатії, формування вільного інформаційного простору, доступність інформації, формування інформаційної складової зовнішньої політики України, взаємодія з громадянським суспільством, лобювання українського питання у світі – пріоритетні завдання публічної дипломатії, кожне з яких є складним і багатоаспектним, проте не може бути виконаним без відповідної координації дій ключових стейкхолдерів. Саме тому особливої актуальності

набуває наукове обґрунтування інституціональних умов ефективної взаємодії суб'єктів публічної дипломатії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика організації системної координаційної роботи в напрямі забезпечення синхронізації дії стейкхолдерів публічної дипломатії досліджували такі зарубіжні науковці: К. Л. Адельман, Е. Блінкен, Е. Гулліон, Дж. Даффі, Н. Каллу, Дж. Крічлоу, Я. Мангейм, Я. Меліссен, Дж. Наю, Е. Памрідж, Б. Хокін та інші. У вітчизняній літературі наявна достатня наукова база, що присвячена публічній дипломатії, але здебільшого вона стосується проблем тлумачення, методологічних основ та історії (автори С. Белєй, Я. Гапорова, І. Гавриленко, С. Гуцал, О. Кучмій, Є. Макаренко, П. Пехлеві, О. Тищенко-Тишковець, В. Ціватий тощо). Також вітчизняні дослідники значну увагу приділяють питанню іміджу держави, зокрема зв'язкам з громадськістю (В. Королько, В. Крутько, Г. Почепцов, Є. Тихомирова, О. Шевченко та інші). Інші дослідники (О. Ваганова, Д. Дубов, О. Зернецька, В. Коломієць, О. Литвиненко, А. Луценко, Н. Марецька, М. Ожеван, Н. Піпченко, Г. Піскорська, О. Скаленко, та інші) розглядають «м'яку силу» як ефективний інструмент реалізації національних інтересів у глобальному інформаційному середовищі.

Становлення публічної дипломатії як ефективного механізму популяризації України у світі й взаємодії з громадськістю неможливе без координації дій усіх зацікавлених сторін, поєднання їхніх ресурсів і зусиль. Зокрема одним із трьох основних завдань Управління публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України (далі – МЗС) є координація заходів інших органів влади щодо реалізації різноманітних іміджевих, культурних, інформаційних проєктів. Реалізація координаційної діяльності потребує відповідних механізмів як способів досягнення її цілей. Координація діяльності суб'єктів публічної дипломатії – це створення такого набору зв'язків між суб'єктами прийняття управлінських рішень, який забезпечить узгодження спільної позиції й порозуміння в питаннях, які обговорюються та приймаються головними інституціями в цій сфері.

Отже, пріоритетним напрямом розвитку сфери публічної дипломатії в Україні має стати ефективна інституціональна взаємодія численних державних і неурядових суб'єктів публічної дипломатії. Фокусом цього напрямку має стати створення певних інститутів, призначених регламентувати «правила гри» для всіх суб'єктів.

Мета статті – з'ясування сучасного стану розвитку інституціонального середовища публічної дипломатії, ідентифікація типу інституціональної взаємодії суб'єктів і теоретичне обґрунтування державного механізму координації дій як певного інституту, призначеного регламентувати «правила гри» для всіх суб'єктів публічної дипломатії.

Виклад основного матеріалу. У теорії державного управління поки що не сформувався чіткого розуміння й розмежування понять «інститут» і «інституція», що відкриває широкий простір для досліджень. Більшість науковців вважають, що інституції є правилами, а інститути – утвореннями, які структурують взаємодію між суб'єктами певних відносин у межах установлених інституціональних режимів (правил) [5, 18].

В аспекті нашого дослідження під поняттям «інститут» будемо розуміти відносно стійку систему норм, що регулює діяльність і взаємодію суб'єктів. Ця система побудована на принципах ієрархічності й взаємообумовленості суспільних чинників і відповідних інституцій. Система інститутів, які реально мають місце у сфері публічної дипломатії й визначають характер інформування, впливу, діалогу з зарубіжною аудиторією, формуючи інституціональне середовище.

Інституціональне середовище – це сукупність «правил гри», тобто правила, норми і санкції, що утворюють політичні, соціальні та юридичні межі взаємодії людей [3]. Іншими словами інституціональне середовище – це чіткий упорядкований набір інститутів, що визначають обмеження для суб'єктів, які формуються в межах тієї чи іншої системи координації певної діяльності.

Інституціональне середовище публічної дипломатії слід розглядати як сукупність державних і недержавних інститутів,

які забезпечують формування правових, організаційних і економічних умов, необхідних для ефективної реалізації різноманітних проєктів з формування позитивного іміджу України за кордоном. Розвиток інфраструктури функціональних установ й організацій для здійснення професійної діяльності у сфері публічної дипломатії – це інституційні умови.

Інституціональні утворення у сфері публічної дипломатії можна розподілити на ринкові (інноваційні інституції, інституції супроводу культурних, освітніх та інших проєктів), регулятивні (органи публічної влади й державні організації), нормативно-обмежувальні (правові акти). Вважаємо, що інституціональний каркас сфери публічної дипломатії – базисні інститути сформовано, але похідні інститути, зокрема балансу інтересів суб'єктів публічної дипломатії, методологічного забезпечення управління проєктами публічної дипломатії, інформаційного забезпечення взаємодії суб'єктів публічної дипломатії, потребують подальшої інституціоналізації.

Ефективність реалізації проєктів публічної дипломатії безпосередньо залежить від наявності організаційно-оформленої системи інституцій та інститутів, які структурують взаємовідносини суб'єктів у процесі реалізації плану заходів. Узгодженість інтересів і дій суб'єктів публічної дипломатії є основним чинником забезпечення якості результатів проєктів, що обумовлює практичну доцільність ідентифікації типу їхньої інституціональної взаємодії.

Питаннями публічної дипломатії опікуються щонайменше три міністерства України – Міністерство закордонних справ, Міністерство інформаційної політики, Міністерство культури. Але до реалізації заходів і проєктів публічної дипломатії залучено значну кількість зацікавлених центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОБВ) – Міністерство освіти і науки, Міністерство молоді та спорту, Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Міністерство оборони, державні підприємства й установи.

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації публічної

дипломатії є Міністерство закордонних справ [13]. Безпосередній вплив Міністерства закордонних справ України на розвиток сфери публічної дипломатії здійснюється через становлення нового виміру діяльності – публічної й культурної дипломатії. 22 грудня 2015 р. утворено профільний підрозділ – Управління публічної дипломатії з відділом культурної дипломатії, який у своїй роботі активно застосовує новаторські підходи й креативні рішення для просування української культури за кордоном, а також залучає до співпраці різні сегменти культурної сфери держави.

Управлінню публічної дипломатії підпорядковуються 20 культурно-інформаційних центрів. З моменту утворення 28 лютого 2018 р. Державної установи «Український інститут» [12], який належить до сфери управління МЗС, відбувається поступова заміна культурно-інформаційних центрів на закордонні відділення цієї установи.

Проте організацію роботи культурно-інформаційних центрів покладено не лише на Міністерство закордонних справ України, а й на Міністерство інформаційної політики, Міністерство культури України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Державний комітет телебачення та радіомовлення України. Принциповим питанням у цьому аспекті є узгодження, координація й синхронізація дій усіх стейкхолдерів під час планування роботи відповідних культурних представництв Української держави за кордоном.

Зазначимо, що Міністерство інформаційної політики у 2016 р. розробило «Концепцію популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі» [15]. Згідно з цим документом мета – створювати привабливий образ бізнес-діяльності в державі, а також формувати позитивний туристичний імідж за допомогою українських культурно-інформаційних центрів за кордоном.

На базі цієї концепції підготовлено та затверджено 7 червня 2017 р. план заходів з реалізації цієї Концепції до 2020 р. [14]. Важливо наголосити, що в плані заходів є різні органи влади й державні

установи, відповідальні за різні напрями просування України. Там є МЗС, Мінінфраструктури, Мінекономрозвитку, Міністерство освіти і науки, Мінмолодьспорту, Мінкультури, Міноборони, Національне агентство України з питань державної служби, Адміністрація Держприкордонслужби, Український інститут книги, «Держкіно», ДП «Український державний центр міжнародної освіти», Національний інформаційний центр академічної мобільності, ПАТ «Національна суспільна телерадіокомпанія України» та інші зацікавлені ЦОВВ і суб'єкти публічної дипломатії. Зрозуміло, що в кожного суб'єкта свій напрям: Мінкультури – культурна дипломатія, МЗС – публічна дипломатія, Мінінфраструктури – виставкові заходи, пов'язані з транспортними коридорами, Мінекономрозвитку – проморолики про інфраструктурні й туристичні можливості України тощо. Міністерство інформаційної політики є координатором як бек-офіс, певний технічний організатор тих чи інших заходів. Для реалізації й координації плану заходів у структурі Міністерства інформаційної політики у 2017 р. створено сектор стратегічних комунікацій.

Водночас на практиці роль, функції та повноваження кожного міністерства в реалізації плану заходів остаточно не розмежовані й часто дублюються.

Важливо наголосити, що активними та впливовими неурядовими стейкхолдерами публічної дипломатії в Україні є такі установи й організації:

- Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК), що співпрацює з Міністерством освіти і науки України, Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури України, Світовим Конгресом українців, багатьма державними структурами в Україні й українськими громадами у світі, вищими закладами освіти для зміцнення освітньо-культурних зв'язків з українською діаспорою [11];

- Світовий Конгрес українців (далі – СКУ) – міжнародна координаційна надбудова українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ у 2003 р. був визнаний

Економічною та соціальною радою Організації Об'єднаних Націй як неурядова організація зі спеціальним консультативним статусом й у 2018 р. набув статус учасника міжнародної неурядової організації в Раді Європи [16];

– неурядові громадські організації: ГО «Київський центр публічної дипломатії» – громадська організація, що співпрацює з провідними університетами, міжнародними інституціями, державними структурами, ЗМІ, аналітичними центрами й іншими громадськими організаціями з різних країн світу [7]; ГО «Інститут публічної та культурної дипломатії України» (<http://www.ipcdu.org.ua>);

– Міжнародна громадська організація Global Ukraine (розбудова комунікаційної платформи й створення сприятливих умов для розвитку мережі Global Ukrainians – двостороннього процесу комунікації та участь у ньому, врахування аргументів країни-партнера, розбудова процесів започаткування співпраці й інформаційних обмінів); мережа Global Ukrainians є незалежною мережею, яка координує свої зусилля з МЗС України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Комітетом Верховної Ради України в закордонних справах, Міністерством культури України, Адміністрацією Президента, Торгово-промисловою Палатою України, які зацікавлені в розвитку потужної глобальної мережі українських народних дипломатів; платформа Global Ukrainians бере на себе ініціативу стати синерджайзером, розробила концепцію стратегії розвитку народної дипломатії через системну співпрацю з українськими лідерами-експатами; є готові моделі для роботи для системної й комплексної співпраці з українськими громадами світу в напрямі культурної та бізнес-дипломатії [17].

Узгодження інтересів, цілей, дій і координація заходів і проектів різних суб'єктів публічної дипломатії потребують інституціоналізації¹ в системі управління. Результатом інституціоналізації має стати

¹ Під інституціоналізацією розумітимемо встановлення правил і забезпечення їх виконання шляхом введення відповідних норм і санкцій (С.Ковбасюк, 2009). Інституції – це норми соціальної взаємодії, а інститути – це їх організаційні форми (О. Іншаков, 2010)

безперервний інституційний простір формальних правил і норм, внаслідок чого формується «когерентність», тобто взаємопов'язаність і взаємозалежність інститутів. Когерентність інститутів підтримує єдність і стійкість інституціональної системи публічної дипломатії.

Інституціональна система публічної дипломатії складається з елементів, основними з них є такі:

– суб'єкти інституціональної взаємодії (державне управління, державне регулювання, місцеве самоврядування, саморегулювання);

– певні усталені норми соціальної поведінки суб'єктів публічної дипломатії – інституції та інститути, як їх організаційні форми (законодавчі акти й організаційні структури, наприклад Український інститут; регламент заходів щодо вдосконалення координації діяльності органів виконавчої влади у сфері зовнішніх відносин; професійна мережа Global Ukrainians тощо);

– інституціональна взаємодія як по вертикалі (субординація, субсидіарність), так і по горизонталі (міжсекторне партнерство, державно-приватне партнерство, кластери);

– держава як специфічний інститут – особлива форма організації суспільства;

– інституціональна інфраструктура;

– певні інституціональні блоки, що діють в окремих, взаємопов'язаних сферах суспільного життя.

Суб'єкти інституціональної взаємодії на основі певних усталених норм соціальної поведінки (інститутів) взаємодіють між собою. Інституціональна взаємодія суб'єктів публічної дипломатії одночасно відбувається як за вертикалі (через ідеологічні, політичні, правові, економічні, соціальні інститути), так і по горизонталі (між інститутами, що перебувають на одному ієрархічному рівні управління). Суб'єктами такої взаємодії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, представлені у вигляді організацій, або держава, яку також можна представити як сукупність організацій. У відносинах з іншими суб'єктами інституціональної взаємодії держава виступає як єдина особа, внутрішні відносини в якій визначаються сукупністю певних специ-

фічних інститутів. Інституціональна інфраструктура забезпечує можливість ефективної взаємодії між окремими суб'єктами в межах інституціональної системи.

Інституціональна взаємодія суб'єктів публічної дипломатії об'єктивно обумовлена наявністю національного інтересу, що потребує створення державою інституціональних умов діяльності суб'єктів щодо його задоволення шляхом формування певних інститутів, призначених регламентувати «правила гри» для всіх суб'єктів. Одним із таких інститутів, на наш погляд, має стати державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії.

Вважаємо, що державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії – це спеціальний режим, доведений до детальних процедур і закріплений в нормативних актах як регламент дій різних за інституціональною природою суб'єктів публічної дипломатії.

Аналізуючи змістовне наповнення терміну «режим» [2, с. 1208; 4], слід наголосити, що під час проведення режимних заходів йдеться не взагалі про упорядкування дій суб'єктів з точки зору технологічних процесів або удосконалення управління в тій чи іншій сфері, а переслідують ціль зробити цю діяльність підконтрольною з погляду відповідності національним інтересам, не допустити відхилення від установленого в цих інтересах порядку такої діяльності, запобігти діям, які чинять шкоду.

У режимі на перший план виноситься регламентація порядку діяльності, що забезпечує облік і контроль дотримання правових норм. В залежності від того, які засоби домінують у режимі, він може або стимулювати (створювати сприятливі умови для задоволення конкретної групи інтересів), або обмежувати (комплексно стримувати задоволення інтересів) [10].

Водночас слід звернути увагу на те, що державний механізм завжди конкретний, оскільки спрямований на результат через регламентування та взаємозв'язок окремих дій. Важливим є визначення специфічних особливостей механізму, що дасть змогу чітко ідентифікувати його склад і сукупність параметрів, які забезпечать реальне функціонування.

Проведення режимних заходів повинно здійснюватися спеціальним інститутом через систему функцій. На наш погляд, таким інститутом, що здатний здійснювати режимні заходи у сфері координації дій суб'єктів публічної дипломатії, має стати Український інститут. Адже відповідно до Статуту ДУ «Український інститут» [12] до його функцій (п. 2.3) з-поміж інших належать такі: взаємодія з державними органами, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання й організаціями громадянського суспільства; взаємодія зі структурними підрозділами апарату МЗС і закордонними дипустановами; співпраця з Міністерством культури України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством інформаційної політики, іншими ЦОВВ, громадськими організаціями та спеціалізованими інституціями з метою розроблення й реалізації проєктів за кордоном.

Аналізуючи особливості державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії як інституту, звернемо увагу на дослідження китайського економіста Х.-Дж. Чанга [19], де учений акцентує увагу на розмежуванні інституціональних форм і функцій, які виконують інститути. Він наголошує на неоднорозному характері взаємин між формою й функцією інституту. По-перше, один інститут може виконувати кілька функцій. Немає інститутів, які виконують тільки одну функцію, стверджує Х.-Дж. Чанг, політичні інститути одночасно забезпечують узгодження різних думок, соціальну єдність, вирішення конфліктів, державне будівництво. По-друге, різні інститути можуть виконувати одну й ту саму функцію. По-третє, ті самі функції в різний час можуть виконувати різні інститути [19, с. 2–3]. Вчений звертає увагу на необхідність врахування в процесі трансформації складної системи міжінституціональної взаємодії. Зокрема в сучасних умовах інституціалізації сфери публічної дипломатії в Україні це стосується взаємодії між старими інститутами й новими, що тільки формуються на засадах «Концепції популяризації України у світі й просуванні інтересів України у світовому інформаційному просторі».

Отже, домінантною особливістю державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії можна визначити інституціональну взаємодію, специфіка якої пов'язана як зі специфікою інституціональних форм, так і зі специфікою інституціональних функцій. На думку В. Липова [9], ця взаємодія відбувається як у статичній (взаємозв'язок інституціональних форм), так і в динамічній (взаємодія, що виникає в результаті виконання інститутом різних функцій; взаємодія різних інститутів, що спільно забезпечують загальну функцію; взаємодія, що виникає за виконання суміжних функцій суміжними інститутами). Таким чином, формування державного механізму координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії передбачає врахування особливостей як ієрархічної (структурної), так і горизонтальної (функціональної) взаємодії.

Аналіз наукових праць з інституціональної взаємодії [1; 6; 8] дав змогу виділити два основних її види у сфері публічної дипломатії: механічну взаємодію й органічну (з можливими варіаціями).

Перший вид інституціональної взаємодії суб'єктів публічної дипломатії – механічний – можна визначити як взаємодію (безпосередню або опосередковану через агентів), що проявляється через легітимні (закріплені законодавством) інституціоналізовані форми співпраці в межах розв'язання конкретної проблеми. Механічний вид інституціональної взаємодії не завжди передбачає конструктивний результат для всіх його суб'єктів і визначається взаємодією на рівні формальних норм і правил, закріплених законодавством. Для такої форми специфічною є внутрішньо інституціональна механічна взаємодія, яка є організованою (зафіксованою регламентом «правилами») та безпосередньою (без посередників, що підтримують компліментарність взаємодії). Механічний вид характерний і для міжінституціональної взаємодії, яка виникає на одному інституціональному рівні, наприклад між ЦОВВ за реалізації плану заходів чи реалізації проєкту.

Другий вид інституціональної взаємодії – органічний – проявляється в консолідаційних формах вирішення завдань, що сприяє формуванню інституціональної

компліментарності (взаємодоповнюваності) суб'єктів публічної дипломатії. Органічний вид інституціональної взаємодії передбачає конструктивне співробітництво між різними за інституційною природою суб'єктами.

Таким чином, формування життєздатної та ефективної інституціональної системи публічної дипломатії неможливе без урахування зв'язків і відносин між її елементами, впливу результатів їхньої взаємодії на ефективність окремих складових і системи в цілому. Усвідомлення цього факту підкреслює доцільність розроблення інституціональної моделі державного механізму координації дій суб'єктів публічної дипломатії.

Висновки і пропозиції. Аналіз сучасного стану розвитку інституціонального середовища публічної дипломатії в Україні допоміг обґрунтовано довести, що інституціональна взаємодія суб'єктів публічної дипломатії об'єктивно обумовлена наявністю національного інтересу, що потребує створення державою інституціональних умов діяльності суб'єктів щодо його задоволення шляхом формування певних інститутів, призначених регламентувати «правила гри» для всіх суб'єктів. Обґрунтовано, що таким інститутом має стати державний механізм координації діяльності суб'єктів публічної дипломатії – спеціальний режим, доведений до детальних процедур і закріплений в нормативних актах як регламент дій різних за інституціональною природою суб'єктів публічної дипломатії.

Перспективним стосовно цієї проблеми є розроблення інституціональної моделі державного механізму координації дій суб'єктів публічної дипломатії.

Список використаної літератури:

1. Боголіб Т. М. Інституціональні основи стратегії розвитку регіональної політики в Україні / Т. М. Боголіб. *Наукові праці ДонНТУ. Серія «Економічна»*. 2011. Вип. 40-3. С. 54–58.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2007. 1736 с.
3. Економічна безпека : навчальний посібник / за ред. З. С. Варналія. Київ : Знання, 2009. 647 с.

4. Зеркин Д. П. Основы теории государственного управления / Д. Зеркин, В. Игнатов. Москва : Юристъ, 2000. 375 с.
5. Інституційне забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку території: зарубіжний та український досвід / С. Слава, П. Сегварі, Р. Моркунайте. Київ : К.І.С., 2008. 112 с.
6. Казакова Е. В. Теоретические аспекты институционального взаимодействия / Е. Казакова. *Государственная власть и общественное устройство в полиэтнической социокультурной среде современной России* : сб. науч. трудов. Саратов : СТУ. 2009. С. 154–156.
7. Київський центр публічної дипломатії: офіційний сайт. URL: <https://kyiv-public-diplomacy.org/ua/about-us-uk>.
8. Кирдина С. Г. Институциональные матрицы: макросоциологическая объяснительная гипотеза / С.Г. Кирдина. *Социс*. 2001. № 2. С. 13–23.
9. Липов В. В. Институциональная комплиментарность как фактор формирования социально-экономических систем / В. В. Липов. *Журнал институциональных исследований*. 2012. Т.4. № 1. С. 25–41.
10. Ляшенко В. И. Регулирование развития экономических систем: теория, режимы, институты / В. Ляшенко. Донецк : ДонНТУ, 2006. 668 с.
11. Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» : офіційний сайт. URL: <http://miok.lviv.ua/>.
12. Питання діяльності Державної установи «Український інститут» : наказ МЗС від 28 лютого 2018 р. № 103 / Міністерство закордонних справ України. URL: https://mfa.gov.ua/mediafiles/files/misc/2018-03-01/2018-03-01_nakaz103.pdf.
13. Положення про Міністерство закордонних справ України : Постанова КМУ від 30 березня 2016 р. № 281 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF>.
14. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі : Розпорядження КМУ від 07 червня 2017 р. № 383-р. / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2017-%D1%80>.
15. Про схвалення Концепції популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі : Розпорядження КМУ від 11 жовтня 2016 р. № 739-р / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2016-%D1%80>.
16. Світовий конгрес українців : офіційний сайт URL: <http://www.ukrainianworldcongress.org/index.php/id/231>.
17. Стратегія розвитку народної дипломатії через мережу GLOBAL UKRAINIANS на 2017–2018 рр. URL: <https://global-ukraine.com/wp-content/uploads/2017/01/2017-01-18-Global-Ukrainians-Final-Strategy-UKR.pdf>.
18. Чухно А. Институціоналізм: теорія, методологія, значення / А. Чухно. *Економіка України*. 2008. № 6. С. 4–13.
19. Chang H.-J. Understanding the Relationship between Institutions and Economic Development: Some Key Theoretical Issues / H.-J. Chang. *United Nations University Discussion Paper*. № 2006/06. 14 p.

Detsyk O. Institutional interaction as specific feature of public diplomacy sphere

On the basis of the analysis of the current state of development of institutional environment of public diplomacy, the article proves that coherence of the public diplomacy entities' interests and actions is the main factor of provision of project results quality that stipulates the practical expediency of identification of their interaction type.

It is stated that in Ukraine there are at least three ministries that care about public diplomacy issues – Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Information Policy and Ministry of Culture. However, a significant number of interested institutions is involved in implementing the plan of actions and projects of public diplomacy: the Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Infrastructure, Ministry of Economic Development and Trade, Ministry of Youth and Sport, Ministry of Culture, Ministry of Defense, National Agency for Civil Service, the State Border Guard Service, Ukrainian Book Institute, Ukrainian State Film Agency, SE "Ukrainian State Center for International Education", National Information Centre of Academic Mobility, PJSA "National Public Broadcasting Company of Ukraine" and other interested central executive bodies and subjects of public diplomacy. The Ministry of Information Policy acts as the coordinator of the back office, a certain technical organizer of various activities. In order to implement and coordinate the action plan in the structure of the Ministry of Information Policy in 2017 a strategic communications sector was created. At the same time, in practice,

the role, functions and powers of each ministry in the implementation of the action plan are not completely delimited and are often duplicated.

It is emphasized that active and influential non-state stakeholders of public diplomacy in Ukraine are: the International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations of the Lviv Polytechnic National University; World Congress of Ukrainians; NGO "Kyiv Center for Public Diplomacy"; International NGO Global Ukraine and others.

It is substantiated that institutional interaction of public diplomacy subjects is objectively conditioned by the presence of national interest, which requires the creation of state institutional conditions for the subjects' activities to meet it through the formation of certain institutions, intended to regulate the "rules of the game" for all subjects. According to the author, one of such institutes should be the state mechanism of coordination of activities of public diplomacy subjects. It is determined that the state mechanism of coordination of the activities of public diplomacy subjects – is a special regime, brought to detailed procedures and enshrined in regulatory enactments as standard operating procedure of actions of public diplomacy subjects different in the institutional nature. The dominant feature of the state mechanism of coordinating the activities of public diplomacy subjects is the institutional interaction, the specificity of which is associated with the specifics of institutional forms as well as with the specifics of institutional functions.

It is proved that carrying out of regime measures should be implemented by a special institute through a system of functions.

Key words: *public diplomacy, subjects, institutes, institutional environment, institutional interaction, mechanism of coordination.*